

Spørsmål til spørretimen onsdag 5. mai 1976 fra representanten Reidar T. Larsen til statsministeren:

" Akter Regjeringen å fremme forslag om forbud mot dannelse av nazistiske og rasistiske partier, eller mener Regjeringen slike partier bør tillates hvis de samler et tilstrekkelig antall medlemmer?"

Svar:

Det spørsmål representanten Reidar T. Larsen reiser har to sider, en formell, juridisk side, og en annen som går på prinsipielle sider ved vårt demokratiske system. Grunnloven har klare bestemmelser om trosfrihet og ytringsfrihet. Vi har følgelig ingen lovbestemte forbud mot bestemte ideologier og trosoppfatninger. Det er heller intet forbud i vår lovgivning mot politisk virksomhet som tar

- 2 -

sikte på å frambringe en annen styreform i landet.

Men vi har i straffeloven bestemmelser om reaksjon fra samfunnet for diskriminering av personer på grunn av deres tro, rase, hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse. Vi har også klare straffebestemmelser mot dem som prøver å forandre rikets statsforfatning med ulovelige midler, enten det skjer med våpenmakt eller ikke. Det er også forbud mot private militære organisasjoner i Norge.

Disse lovbestemmelsene tar dels sikte på å beskytte utsatte minoritetsgrupper i vårt land, dels tar de sikte på å gi samfunnet den nødvendige beskyttelse mot handlinger og tiltak som på lovstridig måte motarbeider og undergraver landets konstitusjon.

Det nærmeste vi i vårt land har vært et forbud mot politiske retninger er i forbindelse med landssvikoppgjøret. Det ble her slått fast at medlemskap i Nasjonal Samling etter 8. april 1940 var straffbart. Men når dett var straffbart var det ikke på grunn av partiets ideologi, men fordi partiet gikk fiendens ærend og med ulovlige midler motarbeidet landets grunnlov.

Det er unødvendig å bruke mange ord på hva Regjeringen og Det Norske Arbeiderparti mener om Nazistiske og rasistiske ideologier og organisasjoner. Dette er misdannelser som mangler den fundamentale respekt for menneskeverd. De har ingen plass i vårt samfunn. Sosialdemokrater sammen med andre demokratiske krefter i Norge og i Europa forøvrig har alltid bekjempet disse idéretninger.

Vi vil fortsatt gjøre det med de krefter vi rår over.

Men vi vil gjøre det på demokratiets grunnlag og med dets midler.

Viktige kjennetegn ved de nazistiske og andre autoritære ideologier og partidannelser er deres fornektelse av den frie debatt, deres meningsterror og undertrykkelse av befolkningsgrupper.

Så lenge idéer kan møtes i fri debatt og demokratisk prøving, har vi hittil i Norge ikke hatt noe problem med å la det sunne folkevettet seire over disse ideologiene. Denne tiltroen til den demokratiske forankringen og styrken i folket må vi fortsatt ha.

Det ville være et tragisk paradoks om det frie norske folkestyret må ofre noen av sine viktigste trekk, ytringsfrihet og organisasjonsfrihet i kampen mot de

ideologier som prøver å ødelegge disse frihetene. Om dette skjedde, ville man kunne si at de autoritære retninger beseiret oss innenfra. Jeg har den overbevisning at vårt demokratiske system og folks sunne sans for hva som er demokratisk og hva som er autoritært vil være sterke nok til å holde nede de utvekster som de rasistiske og nazistiske og andre autoritære ideologier representerer. Det er med dette som bakgrunn en fremmed tanke for Regjeringen å foreslå innført et forbud mot meninger. Det er nemlig dette et forbud mot politiske partier av bestemte ideologier egentlig innebærer. Regjeringen vil ikke fremme forslag som begrenser fundamentale demokratiske rettigheter.

Jeg føler imidlertid behov for å presisere at en

registrering av et parti i vårt land selvsagt ikke på noen måte innebærer/^{noen}forhåndsgodkjennelse fra myndighetenes side av den virksomhet partiet måtte komme til å drive.

Dette er også en vesentlig prinsipiell side ved vårt demokrati.

En prøving av et partis virksomhet i forhold til norsk lov tilligger først og fremst domstolene. En eventuell registrering av Norsk Front innebærer ikke tillatelse til å drive rasistisk virksomhet i strid med norsk lov. Det blir imidlertid påtalemyndighetens og domstolenes sak å ta standpunkt til om den virksomhet som drives i partiet er av en slik art at den rammes av norsk lov, og om noen i partiet strafferettslig eller på annen måte kan trekkes til ansvar for virksomheten.